

In de aanloop naar het debat 'Schulden in perspectief' dat plaatsvond op 11 maart 2021 ging KBvG-voorzitter Michaël Brouwer alvast in gesprek met de deelnemers.

‘De aanpak van schulden moet menselijker’

Jasper van Dijk, nummer 9 SP en deelnemer aan het debat 'Schulden in perspectief', is politicoloog en leraar maatschappijleer en al sinds 2006 kamerlid voor de SP. Als woordvoerder sociale zaken, integratie en migratie zet Van Dijk zich in voor een sterke overheid die mensen beschermt. De SP pleit onder meer voor een landelijk aanvalsplan armoede en schulden.

Van Dijk: “Ons aanvalsplan moet een paraplu zijn voor verschillende initiatieven die zich richten op verbetering van de schuldenaanpak. Een belangrijk uitgangspunt van het plan is een meer menselijke aanpak van schulden. We willen onder meer de ‘incassocowboys’ aanpakken, de schuldhulp toegankelijker en laagdrempeliger maken en de griffierechten verlagen. Maar we willen ook iets doen aan de rol van de overheid als schuldeiser. Die brengt mensen nu te vaak in de problemen, mede doordat ze met boetes het bedrag meer kunnen verhogen dan private schuldeisers mogen: soms tot wel 200%.”

Brouwer: “Naast het verhogen van boetes, kan een instantie als het CJIB ook al invorderen en beslag leggen nog vóórdat iemand daarvoor veroordeeld is. Bij private schulden komen wij eerst een aantal keer aan de deur, maar de overheid kan zelf meteen overgaan tot executie en ongemerkt een bankrekening leeghalen. Dat gaat heel erg ver. Wij zien hier een rol weggelegd voor de onafhankelijke gerechtsdeurwaarder, die tussen de overheid als schuldeiser en de burger als schuldenaar in kan staan en beide belangen behartigt.”

Van Dijk: “Dat biedt kansen, vertel.”

Brouwer: De overheid is nu schuldeiser, rechter en beul in één en maakt ook nog eens de wet. De positie van gerechtsdeurwaarders is veel helderder: wij zijn de uitvoerende macht. Bij ons is ook duidelijk waar je naartoe kunt met je klacht. Daarnaast hebben we in

tegenstelling tot de overheid veel meer persoonlijk contact met mensen: wij komen nog aan de deur en gaan in gesprek.”

Van Dijk: “Maar ik zie wel dat jullie in een spagaat zitten: de gerechtsdeurwaarder heeft ook een commercieel belang. Volgens mij wringt dat met zijn publieke taak. Een belangrijke discussie is volgens mij in hoeverre een gerechtsdeurwaarder ook ondernemer moet zijn.”

“Als ik dit zo hoor, krijg ik de indruk dat de samenleving een verouderd beeld heeft van de gerechtsdeurwaarder.”

Brouwer: “Hier is onder meer toezicht en tuchtrecht voor geregeld. En dat functioneert heel goed in de praktijk. Tegelijk is het wel zo dat we in een opdrachtgeversmarkt én in een schuldenmarkt opereren. We denken zelf ook na over hoe we daar beter vorm aan kunnen geven. Een idee waar we het met elkaar over hebben is dat een gerechtsdeurwaarder naast zijn klassieke ministeriële plicht ook een sociale ministeriële plicht zou moeten krijgen. Dan kan je onder meer denken aan het doorverwijzen naar schuldhulp en het bieden van inzichten die bijdragen aan de preventie van hoger oplopende schulden. Dat doen we in de praktijk sowieso al, maar we worden er nu niet voor betaald. Het zou ook goed zijn als dit bekostigd wordt, vanuit de maatschappelijke meerwaarde die we ermee bieden.”

Van Dijk: “Als ik dit zo hoor, krijg ik de indruk dat de samenleving een verouderd beeld heeft van de gerechtsdeurwaarder.”

Brouwer: “Dat klopt. Wij nemen vanuit onze intrinsieke betrokkenheid nu al zelf het initiatief om ons werk maatschappelijk betrokken te doen. Een recent voorbeeld daarvan is de hersteloperatie van de toeslagenaffaire. Daarbij hebben wij als gerechtsdeurwaarders tegen de Belastingdienst gezegd: laat ons nou weten wie de gedupeerden zijn, zodat we kunnen voorkomen dat we die mensen op straat zetten.”

Van Dijk: “We vinden ook dat schuldhulpverlening toegankelijker moet worden. Er gaan enorme bedragen om in de schuldenindustrie en de markt van schuldhulpverlening is ontzettend versnipperd. Daardoor zien burgers door de bomen het bos niet meer. Hoe zien jullie dat?”

Brouwer: “Wij zien vooral dat er heel erg langs elkaar heen wordt gewerkt. Informatie over schulden die wij administreren ten behoeve van de invordering, heeft een schuldhulpverlener ook nodig om mensen goed te kunnen helpen. Schuldhulpverleners stoppen er veel tijd in om alle schulden op een rij te krijgen, terwijl wij dat eigenlijk al weten. We hebben bovendien een goed systeem beschikbaar, waarmee die informatie kan worden uitgewisseld. Gerechtsdeurwaarders kunnen hier een centrale rol in spelen.”